

MARTA GALL JØRGENSEN

STARFSTENGT NÁM – SPURT OG SVARAÐ

Marta Gall Jørgensen

Síðastliðið ár gerði Fræðslusetrið Starfsmennt, í samstarfi við Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands, viðamikla þjónustukönnun meðal þjónustupega og annarra hagsmunaaðila. Markmiðið var að afla upplýsinga um viðhorf til þjónustunnar og starfsþróunar og varpa ljósi á ávinning af starfstengdu námi. Auk þess að greina eftirspurn, væntingar og þarfir notenda, stjórnenda og annarra markhópa setursins. Margt fróðlegt kom í ljós sem Starfsmennt mun nýta til að bæta þjónustu, námsframboð og gæði. Niðurstöður nýtast einnig öðrum fræðslu-aðilum og vinnustöðum til að ákveða með hvaða hætti efla megi menntun og þjálfun starfsmanna og hverju þurfi að huga að í þeim efnum.

Fræðslusetrið Starfsmennt býður opinberum starfsmönnum starfstengda símenntun og veitir stofnunum heildstæða þjónustu á sviði starfsþróunar og mannauðsefningar.

Starfsmennt er í eigu fjármála- og efnahagsráðuneytisins og flestra stéttarféлага innan BSRB. Starfsemin felst í að bjóða margvísleg námskeið sem styrkja persónulega hæfni fólks og getu í starfi, auk mannauðsráðgjafar til stofnana. Með því að veita starfsfólki tækifæri til að auka þekkingu sína og færni leitast vinnustaðir við að byggja upp hæfni og auka þannig starfsánægju, fagmennsku og gæði starfseminnar. Stjórnendur og einstaklingar, sem leggja í kostnað við starfstengt nám, gera kröfu um að það bæti árangur. Námið þarf því fyrst og fremst að vera hagnýtt. Beita þarf aðferðum við þjálfun og kennslu sem hámarka líkur á að þátttakendur geti á auðveldan hátt nýtt nýja þekkingu og færni í starfi. Auk þess þarf að bjóða upp á sérsniðið nám og sveigjanleika sem hentar þörfum ólíkra starfshópa. Í þessu samhengi er mikilvægt að fræðsluaðilar hugi að gæðum náms og framboði, greini reglulega þarfir markhóps og leggi mat á ávinning þjónustu sinnar fyrir starfsfólk og vinnustaði.

ÞJÓNUSTUKÖNNUN STARFS-MENNTAR

Rafræn þjónustukönnun var send á tæplega 7.700 þátttakendur. Könnunin var send á mjög breiðan hóp, þátttakendur námskeiða allt aftur til ársins 2005, forstöðumanna ríkisstofnanna og annarra markhópa setursins. Um 3.000 manns

svöruðu könnuninni og var svarhlutfall 38%. Flestir voru félagar í SFR (59%), 21% var félagsmenn annarra stéttarféлага BSRB og 20% tilheyrðu stéttarfélagum utan BSRB. Um 70% svarenda voru konur og 30% karlar. Svarendur voru á aldrinum 20 til 82 ára. Könnunin náði til landsins í heild en flestir (63%) voru búsettir á höfuðborgarsvæðinu. Svarendur höfðu menntun af öllum skólastigum, rúmlega 30% höfðu lokið grunnskólaprófi eða styttra starfsnámi, tæp 40% höfðu lokið námi á framhaldsskólastigi og um 30% háskólaprófi. Greint verður frá helstu niðurstöðum en auk þeirra komu fram mjög gagnlegar tillögur og ábendingar sem Starfsmennt mun nýta í starfsemi sinni.

MEIRI ÁHUGI MEÐAL KVENNA EN KARLA

Svarendur höfðu almennt mikinn áhuga (81%) á að sækja starfstengt námskeið til að efla færni sína í starfi (sjá mynd 1). Munur var á áhuga fólks eftir, kyni, aldri og menntun. Konur höfðu almennt meiri áhuga á að sækja sér starfstengda menntun en karlar. Yngri svarendur höfðu meiri áhuga en eldri og háskólamenntaðir höfðu meiri áhuga á að afla sér viðbótarmenntunar á vinnumarkaði en svarendur með grunn- eða framhaldsskólamenntun.

Þrátt fyrir mikinn áhuga töldu eingöngu 47% aðspurðra starfsfólk á sínum vinnustað vera hvatt til að sækja starfstengt nám og þjálfun en um fjórðungur (26%) taldi slíka hvatningu ekki til staðar (sjá mynd 2). Sérstaklega skorti eldra fólk og svarendur með menntun á grunn- eða framhaldsskólastigi hvatningu. Stjórnendur þurfa að vera með-

vitaðir um ávinning starfsþróunar og hvetja starfsfólk enn frekar til að sækja sér sí- og endurmenntun. Tækifæri er til að gera betur og hvetja allt starfsfólk til náms.

TÍMASKORTUR HELSTA ÁSTÆÐAN

Flestir svarendur (86%) höfðu nýtt sér þjónustu Starfsmenntar, s.s. sótt almennt starfstengt nám, sérsniðið stofnanánám eða stutta fræðslufyrirlestra. Fleiri konur höfðu nýtt sér þjónustuna en karlar. Auk þess höfðu eldri svarendur og þeir með grunn- eða framhaldsskólapróf frekar nýtt sér þjónustuna en þeir yngri og svarendur með háskólapróf, þrátt fyrir minni hvatningu á vinnustað til að sækja starfstengt nám. Þeir sem þekktu ekki til starfsemi Starfsmenntar höfðu mikinn áhuga á að nýta sér þjónustuna ef þess gæfist kostur. Fólk sagði tímaskort helstu ástæðu þess að það hefði ekki sótt starfstengt námskeið, auk þess töldu sumir námskeiðin ekki henta sínu starfi og aðrir höfðu einfaldlega hvorki kynnt sér námsúrvalið né aðra þjónustu. Á mynd 3 má sjá helstu ástæður þess að fólk hafði ekki sótt starfstengt nám hjá Starfsmennt.

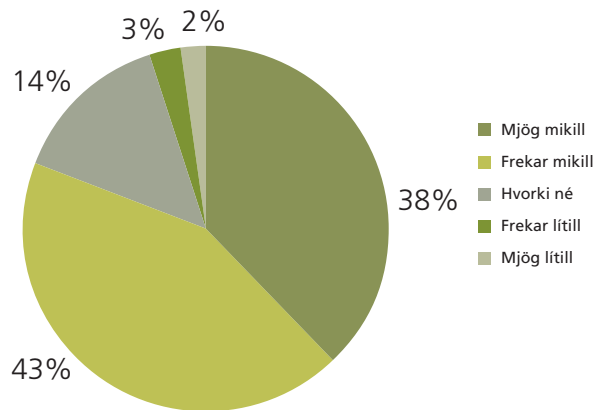
HVER ER ÁVINNINGURINN?

Svarendur voru almennt mjög ánægðir með þjónustu Starfsmenntar og flestir (82%) töldu hana hafa nýst vel í starfi. Konur töldu þjónustuna almennt hafa nýst betur en karlar og hún nýttist síður háskólamenntuðum en fólki með grunn- eða framhaldsskólapróf. Ávinningur af þjónustu Starfsmenntar var margvíslegur að mati svarenda (sjá mynd 4).

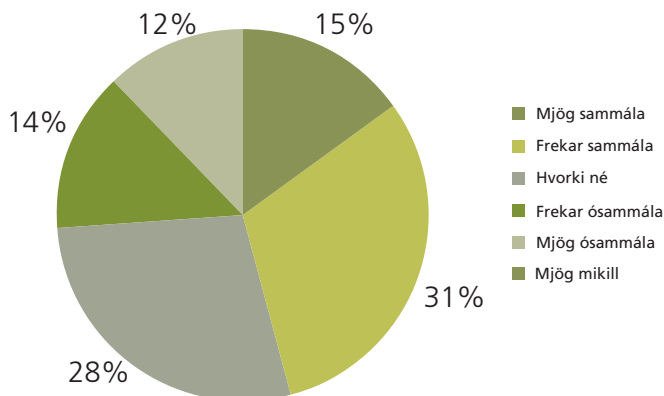
AÐ HVERJU ÞARF AÐ HUGA?

Starfsfólk og stjórnendur kalla í auknum mæli eftir skilvirkari fræðslu og starfstengdu námi. Vinnustaðir þurfa að setja skýra stefnu um hvernig þeir vilji að mannauður þróist og taka ákvörðun um hvaða tæki og aðferðir henti best í þeim efnum. Til að fræðsla og þjálfun skili tilætluðum árangri og fólk sjái sér hag í að fjárfesta í starfstengdu námi er mikilvægt að það sé hagnýtt og svari þörfum markhópa. Fólk á vinnumarkaði gerir kröfu um að starfstengd þjálfun nýtist strax, s.s. í bættum vinnubrögðum og auknu sjálfsöryggi, og hefur litla þolinmæði gagnvart ómarkvissri stefnu hvað það varðar. Hvetja þarf allt starfsfólk, óháð aldri og menntun, til að sækja sér aukna þekkingu og færni í formi hvers konar

Mynd 1 – Áhugi svarenda á að sækja starfstengt nám og fræðslu.

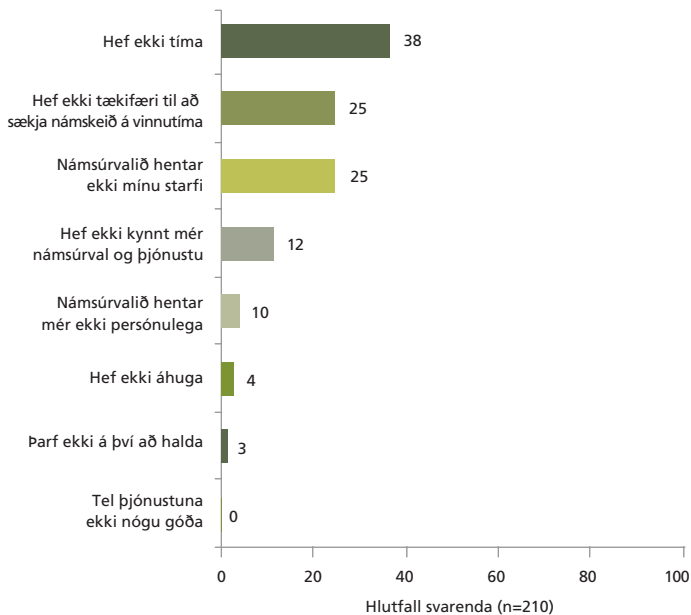
Mynd 2 – „Starfsfólk á mínum vinnustað er hvatt til að sækja starfstengt námskeið.“

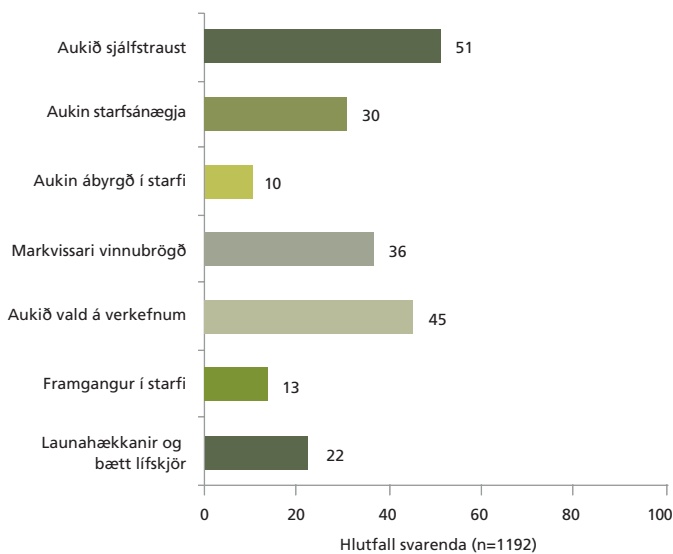
símenntunar. Fræðsluaðilar þurfa því að bjóða upp á fjölbreyttar og hagnýtar námsaðferðir, kennsluefni og námsleiðir sem henta þeim breiða hópi fólks sem er á vinnumarkaði.

Til að ná settum árangri er mikilvægt að fræðsluaðilar þekki markhóp sinn og þarfir hans og meti reglulega gæði og ávinning þjónustu sinnar, bæði í stóru og smáu. Hefðbundið námskeiðsmat gefur góðar upplýsingar um einstaka námskeið en vel framkvæmt þjónustumat gefur yfirgrípsmeiri sýn, s.s. um hvort og að hvaða leyti þjónusta hafi nýst fólki í lífi og starfi. Nauðsynlegt er að hlusta á raddir notenda og annarra hagsmunaaðila og nýta dýrmætar tillögur þeirra og ábendingar til úrbóta.

Mynd 3 – Ástæður þess að starfsfólk sækir ekki starfstengd nám.

Mynd 4 – Ávinningur starfstengdra námskeiða og fræðslu.

UM HÖFUNDINN

Marta Gall Jörgensen starfar sem mannauðsráðgjafi hjá Fræðslusetrinu Starfsmennt og sinnir þjónustu og ráðgjöf til opinberra stofnana með það að markmiði að efla störf, starfsumhverfi, starfsþróunarmöguleika og starfsánægju. Hún hefur lokið kandidateisprófi í sálfræði frá Háskóla Íslands, með vinnusálfræði sem aðalsvið og klíníska fullorðinssálfræði sem aukarvið.

ABSTRACT

Last year, Starfsmennt, the Educational Training Centre for Public Employees in cooperation with the Social Science Research Institute of the University of Iceland carried out an extensive service poll among service receivers and other interested parties. The objective was to gather information concerning attitudes towards the service and work development and show the advantage of work-oriented education. Further objectives were to analyse the demand, expectations and needs of administrators and other target groups of the Centre. Starfsmennt will use the various informative findings to enhance its service, study offer and quality. Additionally, the findings will be useful for other education providers and workplaces when deciding how to advance the education and training of employees and what issues should be taken into consideration.